

Okruhy SZZ pro navazující magisterské studium programu
Sociální pedagogika a volný čas
(akreditace rok přijetí 2023 a dále)

Tento dokument představuje koncepci SZZ a definuje obsah, který bude předmětem ověřování. Definice obsahu přitom vychází z avizovaných výstupních kompetencí absolventa/absolventky. Stávající koncepce SZZ klade důraz na kritickou a tvořivou práci studujících se získaným věděním (teoriemi), podporuje přípravu studujících založenou na integraci poznatků a opouští klasické dělení vědních disciplín. Zvýznamňuje schopnost explanace fenoménů v určitém kontextu sociálně pedagogické situace, kde mohou být naplno využity veškeré znalosti studujících a jejich profesní zkušenosti získané praxí, řešením projektů apod. Moderní koncepce SZZ je založena na níže uvedených principech.

Principy koncepce SZZ

Ověřování vědomostí a profesních kompetencí je založeno na důkazech – studující na základě vlastního uvážení rozhodne, jakým způsobem prokáže naplnění profesní kompetence předepsané pro daný studijní program. Pokud to není vymezeno daným okruhem, může sám zvolit vhodnou teorii, koncept, strategii apod., která se vztahuje k danému tématu. Může přitom využít svého profesního nebo studijního portfolia (seminární práce realizované během celého studia, přípravy na praxi, přípravy z organizace akcí, koncepce táborů, realizace projektů, vlastní příprava apod.).

Obsahově jsou kompetence vymezeny sylaby dílčích disciplín – konstrukce aplikačních úkolů vychází z kurikula jednotlivých předmětů, opírá se o znalost doporučené literatury, součástí ověřování je zobecněná aplikační kompetence (vysvětlení jevu dle teorie, aplikace teorie na praktické situace).

Ověřování profesních kompetencí má aplikační charakter – znalosti a kompetence jsou studujícími prokazovány v určitém kontextu sociálně pedagogické reality a prostřednictvím rozmanitého spektra příkladů.

Ověřování profesních kompetencí má integrační charakter – dílčí vědění je charakterizováno komplexním porozuměním, které se prokazuje explanací (aplikace vědění se opírá o různé pohledy vědních disciplín, zejména sociální pedagogiky, pedagogiky a psychologie, sociologie, metodologie, sociální práce apod.).

Profesní kompetence absolventa – jsou definovány výstupy učení daného studijního programu. Absolvent je po úspěšném ukončení studia schopen:

- A. Koncipovat, vést a evaluovat edukativní aktivity (založené na principech zkušenostně reflektivního učení) v různých prostředích a institucích, zejména ve školních a mimoškolních zařízeních a v oblasti volného času dětí, mládeže i dospělých.
- B. Aplikovat edukativní strategie a metody sociální práce, které mohou být účinně využívány při práci s rozmanitými cílovými skupinami (ve škole i v oblasti volného času dětí a mládeže Orientovat se ve struktuře osobnosti, kognitivních, emočních a volních procesech, ve způsobech jejich diagnostikování a edukativního rozvíjení. Porozumět způsobům chování jednotlivce a sociálních skupin v různých typech prostředí a kultur.

- C. Analyzovat a diagnostikovat sociální problémy cílových skupin a hledat jejich možná řešení, vést jednotlivce a týmy k pozitivní sociální změně. Komunikovat v náročných situacích s lidmi se sociálním a jiným znevýhodněním.
- D. Přípravovat, uvádět a evaluovat rozvojově vzdělávací aktivity (kurzy, projekty, tábory) ve formálních i neformálních systémech vzdělávání pro různé cílové skupiny.
- E. Poskytovat zpětnou vazbu a facilitovat intervizi, koncipovat strategické cíle včetně metod jejich dosahování, aktivně vést tým.
- F. Designovat a realizovat výzkumná šetření (kvantitativní i kvalitativní) s cílem porozumět sociálně pedagogickým jevům a fenoménům sociální reality (volného času, strukturální nerovnosti apod.).
- G. Orientovat se v základních kvalitativních a kvantitativních metodách sběru a analýzy dat, formulovat výzkumné otázky, interpretovat získaná data v kontextu zvoleného výzkumného designu. Realizovat evaluační výzkumná a screeningová šetření.
- H. Orientovat se v moderních sociálně vědních teoriích a v oblasti adekvátních českých i zahraničních informačních zdrojů v transoborové perspektivě, kriticky s nimi pracovat.
- I. Přijímat morální závazky plynoucí z charakteru pomáhajících profesí.
- J. Koncipovat odborný text, vést odbornou diskusi v sociálně pedagogické oblasti a výchovy ve volném čase v českém a anglickém jazyce, rozvíjet spolupráci s institucemi (včetně zahraničních).

Organizační průběh SZZ

Termíny SZZ (složení komise, čas a místo) jsou zveřejněny SO PdF MU v IS MU nejpozději 14 dní před konáním SZZ. Obhajoba diplomové práce probíhá zpravidla samostatně v jiný den (stejný týden) než ústní část zkoušky.

Struktura předmětů SZZ

Diplomové práce a její obhajoba

Studující si připraví stručnou prezentaci své diplomové práce ve vhodném prezentačním programu (Powerpoint, Prezi apod.), která nepřesáhne 8, max. 10 minut. Zaměří se zejména na prezentaci svého záměru (motivace), kontextu, ve kterém práce vznikala, vymezení teoretických a výzkumných cílů, realizaci výzkumného šetření (včetně výzkumných otázek, sběru a analýzy dat) a interpretaci výsledků.

Následně dostane prostor vedoucí, který/kteřá zhodnotí práce dle dané struktury a odůvodní návrh svého hodnocení. Analogicky postupuje oponent/oponentka. Po této části jsou položeny otázky z obou posudků, členů/ek komise a případně veřejnosti.

Sociální pedagogika a volný čas

Pedagogika a psychologie

Zkoušení obou částí probíhá současně v rámci zveřejněného zkuškového termínu. Komise se následně dohodne na výsledku zkoušky pro každý státnicový předmět zvlášť. Tato část SZZ sestává ze dvou částí: 1. obhajoba předložených tezí a 2. rozprava nad vylosovaným okruhem (tématem).

1) Obhajoba předložených tezí

Studující prezentují své teze, které se obsahově váží k studijnímu programu Sociální pedagogika a volný čas, na základě vlastního uvážení. Preferovány jsou teze, které prokazují komplexní přehled, tzn. zahrnují pohled více vědních disciplín. Studující tak prokazují schopnost odborně argumentovat a vyvozovat logické závěry vycházející z kritické práce s textem, daty, informacemi apod. Prezentované teze jsou originální, tzn. jedinečné, není tedy možné jejich sdílení mezi studujícími. Studující se mohou opírat o svoji domácí přípravu (1–2 strany

podpůrného textu, poznámek apod.). Časový prostor pro prezentaci je orientačně 6-10 minut. Následně členové a členky komise položí případné otázky.

Proces tvorby tezí je součástí předmětu Metodologický workshop, případně se můžete inspirovat ZDE: <https://mindthegraph.com/blog/cs/co-je-to-teze/>

2) Rozprava nad vylosovaným okruhem (tématem)

Studující si vylosuje jeden z okruhů a na základě připravených poznámek (čas na přípravu max. 15 minut) ho prezentuje před komisí, a to s pomocí dokladů, které sám vybere a předloží (profesní a studijní portfolio). Prostor pro prezentaci je cca 15 minut, následně členové a členky položí doplňující otázky. Komise položí doplňující otázky vždy, když studující např. opomene zmínit psychologické nebo pedagogické aspekty vztahující se k okruhu a získala tak objektivnější pohled na úroveň vědění.

Struktura okruhů - vysvětlení

Písmeno kompetence	V této části vždy najdete znění kompetence, kterou byste měli na konci svého studia prokázat. Jedná se o syntézu veškerých teoretických znalostí a praktických dovedností, které jste v průběhu několika let načerpali studiem, praxí, realizací projektů, dobrovolnickou činností, profesními aktivitami apod.	
Číslo okruhu	T	T jako téma – zde je kompetence uvedena tématem jako jednou z možných obsahových oblastí
	TAU	TAU jako Teoreticko-Aplikační Úkol. Zde byste měli prokázat schopnost vysvětlit nebo popsat dané téma (fenomén) na základě znalosti teorie, tzn. studia relevantních pramenů, výzkumných studií apod. Mnohdy vám dává okruh možnost výběru, můžete se tedy připravit dle vlastního uvážení (zájmu, četby, profesní orientace apod.).
	PU	PU jako Portfoliový Úkol. Během svého studia (i bakalářského) jste absolvovali celou řadu praxí, realizovali různé projekty. Vše, co máte v portfoliu můžete použít pro doložení vaší kompetence. Touto částí okruhu prokazujete schopnost aplikace vašich teoretických znalostí v praxi.
	KP, K, J	KP jako Klíčové Pojmy, K – Koncepty, J – Jména. Zde se můžete orientovat podle důležitých pojmů nebo jmen na které může během rozpravy tzv. přijít řeč.

**Okruhy pro SZZ navazujícího magisterského studia programu
Sociální pedagogika a volný čas**

A	Koncipovat, vést a evaluovat edukativní aktivity (založené na principech zkušenostně reflektivního učení) v různých prostředích a institucích, zejména ve školních a mimoškolních zařízeních a v oblasti volného času dětí, mládeže i dospělých.	
	T	Výchovné koncepce, strategie, dramaturgie, teorie učení
	TAU	Popište strukturu vybrané výchovné koncepce v oblasti neformálního nebo informálního vzdělávání (filozofie, cíle, metody, principy apod.) Vysvětlete, jakými prostředky dosahujete definovaných cílů (obsah, metody, dramaturgie apod.)
	PU	Doložte přípravu vícedenní akce, kterou jste v rámci praxe realizovali a vysvětlete, jakým způsobem jste ji evaluovali a vedli reflexi k jednotlivým aktivitám.
1.	KP, K, J	J. Foglar, K. Hahn, E. T. Seton, Skauting apod., evaluační výzkum, reflexe, teorie učení – jak se učíme ve volném čas
	T	Tým a týmová spolupráce, dynamika skupiny
	TAU	Definujte tým a prvky, které ovlivňují skupinovou dynamiku (pozitivně i negativně). Uveďte metody práce s týmem pro jejich zlepšení spolupráce.
	PU	V návaznosti na svou praxi (supervizi) deklarujte reálné příklady efektivní týmové spolupráce při práci s klienty a v týmu. Uveďte příklady možného postupu podpory týmu na základě vybrané krizové situace.
2.	KP, K, J	Mýty ve spolupráci lidí, synergický efekt, týmové typologie

3.	T	Pedagogicko-psychologická diagnostika v sociální pedagogice. Jak diagnostikuje sociální pedagog (pedagog volného času)?
	TAU	Popište možnosti a meze využití pedagogicko-psychologické diagnostiky v praxi sociálního pedagoga, obecně i na konkrétních příkladech.
	PU	V návaznosti na své portfolio vysvětlete využití jednotlivých diagnostických metod a ukažte jejich možnosti využití v práci sociálního pedagoga.
	KP, K, J	Pedagogická versus psychologická diagnostika. Dělení diagnostických metod. Testové a klinické metody. Konkrétní diagnostické metody pro práci s vybranými skupinami v sociální pedagogice.

B	Aplikovat edukativní strategie a metody v oblasti sociální práce a v sociální pedagogice, které mohou být účinně využívány při práci s rozmanitými cílovými skupinami (ve škole i v oblasti volného času dětí a mládeže ohrožené sociálním znevýhodněním, patologickými jevy apod.).	
	T	Sociální ekonomika v kontextu sociální pedagogiky
	TAU	Objasněte vztah mezi sociální pedagogikou, třetím sektorem a podnikavostí. Definujte a popište principy sociální ekonomiky a jejího významu pro společnost 21. století. Objasněte princip zakládání sociálního podniku v souvislosti s rozvojem tvořivého potenciálu člověka, skupiny a komunity a ve vztahu k podpoře skupiny se sociálním znevýhodněním.
	PU	Prezentujte prostřednictvím Lean Canvas váš sociální podnik, charakterizujte jeho smysl pro konkrétní cílovou skupinu.
4.	KP, K, J	Entrepreneurship, edupreneurship, sociální ekonomika, skupiny se sociálním

		znevýhodněním, rozvoj společnosti, sociální podnik, principy, environmentální rozměr
5.	T	Vzdělávání dospělých vs. vzdělávání dětí a mladistvých
	TAU	Vysvětlete specifika (i psychologická) vzdělávání dospělých ve srovnání se vzděláváním dětí a mladistvých. Uvedte silné a slabé stránky jednotlivých teorií vzdělávání.
	PU	Na základě příkladů z praxe popište, jak jste aplikovali teorie vzdělávání dospělých v reálných situacích.
	KP, K, J	Vzdělávání dospělých, teorie vzdělávání, srovnání vzdělávání dospělých a dětí, psychologická specifika věkových období
6.	T	Drama aplikované v kontextu primární prevence na školách
	TAU	Popište hlavní principy vybrané metody dramatu aplikovaného v kontextu primární prevence na školách (pedagogická východiska, divadelní východiska, psychologická východiska, cíle, představitelé apod.)
	PU	Představte na základě vlastní praxe nebo aplikovaného výzkumu (zdroj bakalářské práce, diplomové práce, odborné časopisy) konkrétní projekt aplikovaného dramatu a jeho dopady na cílovou skupinu (definování sociálního problému, cíle projektu a výzkumu; cílová skupina projektu, použité metody dramatu a výzkumu; hlavní výsledky projektu a výzkumu).
	KP, K, J	Dramatická výchova, strukturovaná dramatická hra, divadlo ve výchově, hra v roli
7.	T	Drama aplikované v kontextu sekundární a terciární prevence s lidmi/skupinami se zkušeností náročné životní situace (např. lidé bez domova, lidé vyrůstající v ústavní péči, lidé se zkušeností závislosti atp.)
	TAU	Popište hlavní principy vybrané metody dramatu aplikovaného v kontextu sekundární a terciární prevence s lidmi/skupinami se zkušeností náročné životní situace (pedagogická východiska, divadelní východiska, psychologická východiska, cíle, představitelé apod.)
	PU	Představte na základě vlastní praxe nebo aplikovaného výzkumu (zdroj bakalářské, diplomové práce, odborné časopisy) konkrétní projekt aplikovaného dramatu a jeho dopady na cílovou skupinu (definování sociálního problému, cíle projektu a výzkumu; cílová skupina projektu, použité metody dramatu a výzkumu; hlavní výsledky projektu a výzkumu).
	KP, K, J	Divadlo utlačovaných, Playback divadlo, Živá knihovna, aj., osobnostní rozvoj a sociální změna
8.	T	Edukativní strategie a metody práce v sociální pedagogice a sociální práci
	TAU	Vyberte edukativní strategii, kterou zasadíte do konkrétního vzdělávacího kontextu, a demonstруйте znalost vybraných metod práce vzhledem k potřebám cílové skupiny. Metody práce kriticky reflektujte s ohledem na standardy v sociální práci a sociální pedagogice. Svoje tvrzení podložte teoretickými zdroji.
	PU	Představte použití vybrané metody ve své sociálně – pedagogické praxi.
	KP, K, J	Dle zvolené strategie
9.	T	Diagnostika dětí a mládeže
	TAU	Vysvětlete principy pedagogicko-psychologické diagnostiky u dětí a mládeže. Zmiňte největší rozdíly v diagnostice dětí, kdy osobnost je ve vývoji a má specifické potřeby a dospělých. Uvedte vhodné metody, přístupy a podmínky jejich využití. Vysvětlete roli sociálního pedagoga v procesu pedagogicko-psychologické diagnostiky. Vysvětlete roli kulturního a sociálního prostředí pro pedagogicko-psychologický diagnostický proces.
	PU	V návaznosti na své portfoliové úkoly (kazuistiky) a na jednotlivé diagnostické

		metody popište konkrétní cílený diagnostický přístup k dítěti nebo mladistvému.
	KP, K, J	Diagnostika dětí, etika, bezpečí, kresebná diagnostika, projektivní metody, analýza produktů, pedagogická a školní diagnostika, tvorba diagnostické kazuistiky, FIE a dynamická diagnostika při práci s dětmi ze znevýhodněného prostředí

C		Orientovat se ve struktuře osobnosti, kognitivních, emočních a volných procesech, ve způsobech jejich diagnostikování a edukativního rozvíjení. Porozumět způsobům chování jednotlivce a sociálních skupin v různých typech prostředí a kultur.
10.	T	Biopsychosociální model člověka
	TAU	Vysvětlíte strukturu psychologické osobnosti člověka, čím je determinovaná, jak vzniká. Jak se v průběhu historie změnil názor na biologicko-sociální determinaci člověka? Jak ovlivňují náš přístup k člověku nové poznatky o dědičnosti nebo sociální podmíněnosti jeho osobnosti.
	PU	Na základě četby a vlastní zkušenosti diskutujte aktuální etické a psychologické problémy determinace člověka.
	KP, K, J	Mozek, biologie, dědičnost, determinovanost osobnosti. Biologické a sociální faktory utváření osobnosti. Vrozené a dědičné vlastnosti osobnosti. Temperament, charakter, sexualita. Svoboda a determinace člověka.
11.	T	Klasické/moderní psychologické přístupy ke studiu osobnosti člověka
	TAU	Definujte klasické/moderní přístupy ke studiu osobnosti člověka. Jak v historii vznikaly (v kontextu změn společnosti) a jak sociální vědy přistupovaly k člověku jako celku, jeho možnostem a omezením. Vysvětlíte, jaký vliv má nebo mohlo mít paradigma v psychologii osobnosti na práci v psychologické a pedagogické praxi. Analyzujte vliv klasických/moderních psychologických teorií osobnosti na dnešní práci sociálního pedagoga.
	PU	Ve svém portfoliu vyberte úkol vztahující se ke konkrétní teorii osobnosti, ukažte, jaký může mít teoretický rámec, jak chápeme osobnost člověka, jaký má váš osobní koncept nebo teorie osobnosti vliv na práci sociálního pedagoga. Na základě portfolia a vlastní zkušenosti mluvíte o psychologických teoriích osobnosti, které jsou aktuální v kontextu moderního globalizovaného a multikulturního světa a práce sociálního v něm, zmiňte principy a teorie, které vám osobně pomáhají pracovat s lidmi a na rozvoji svojí vlastní osobnosti.
	KP, K, J	Psychoanalýza, behaviorismus, humanistická perspektiva – teorie a představitelé, vývoj těchto přístupů až k dnešku. Psychoterapeutické systémy a směry vyplývající z klasických teorií osobnosti. Rysové a lexikální teorie, počítačová metafora, konstruktivismus a teorie osobnostních konstruktů G. Kellyho, dialogické self, mezikulturní teorie osobnosti, další moderní teorie osobnosti dle vlastního výběru.

D		Analyzovat a diagnostikovat sociální problémy cílových skupin a hledat jejich možná řešení, vést jednotlivce a týmy k pozitivní sociální změně. Komunikovat v náročných situacích s lidmi se sociálním a jiným znevýhodněním.
12.	T	Analýza sociálních problémů cílových skupin a hledání jejich řešení
	TAU	Vysvětlíte, jak je možné chápat a charakterizovat tzv. disciplinární model školství, a to ve vztahu k teorii disciplinární společnosti M. Foucaulta. Zařadíte Foucaultovu teorii dobově, vysvětlíte ji a popište její přínos pro současné

		<p>sociálně vědní myšlení. Vysvětlete, jakou roli v dnešní společnosti hraje vědění a vzdělání. Opřete se přitom o adekvátní odborné sociologické teorie. Zamyslete se, jak je možné využít prvků sociálního konstruktivismu ve vzdělávání tak, aby byl edukační proces efektivní a pro jeho účastníky přínosný.</p>
	PU	<p>Popište současnou situaci českého vzdělávacího systému a zamyslete se u toho, jakou roli a funkce v současné společnosti škola plní. Promyslete funkci školy ve vztahu k rozličným typům – specifickým skupinám žáků (např. žák se sociálním znevýhodněním aj.). Jednu ze specifických skupin žáků si vyberte a popište, jaké specifické potřeby mohou tyto skupiny žáků mít a jak se s jejich specifiky a potřebami současná škola vyrovnává či může vyrovnávat. Definujte, jak je daná problematika legislativně ukotvena, popište konkrétní povinná opatření či jiné možné strategie školy a jejich pracovníků, zamyslete se, jakou roli v procesu práce s těmito skupinami žáků může plnit sociální pedagog apod.</p>
	KP, K, J	<p>M. Foucault, disciplinární společnost, disciplinární moc, diskurz, sociální konstruktivismus ve vzdělávání. Tzv. klasická škola versus alternativní proudy škol.</p>
13.	T	<p>Teorie sociální spravedlnosti</p>
	TAU	<p>Na základě vybrané teorie určete aspekty strukturálních nerovností ve společnosti s ohledem na sociálně pedagogickou relevanci. Aplikujte různé kulturní perspektivy. Vysvětlete, co je to sociální spravedlnost a jak je relevantní pro mezinárodní a globální vzdělávání.</p>
	PU	<p>Vyberte si konkrétní příklad sociálního útlatku či strukturální nerovnosti, která je relevantní pro sociální pedagogiku a uveďte analýzu stavu, příklady dobré praxe či aktuální výzkumná zjištění v této oblasti.</p>
	KP, K, J	<p>Equity vs equality, etnocentrismus, sociální spravedlnost, globální vzdělávání, teorie globality</p>
14.	T	<p>Význam efektivní komunikace v náročných situacích, příčiny problémového chování</p>
	TAU	<p>Na základě syntézy teorií efektivní komunikace demonstруйте aktuální poznatky v této oblasti. Vysvětlete obecně principy a popište možné postupy efektivní komunikace. Představte možné příčiny problémového chování.</p>
	PU	<p>Představte širší kontext školního nebo rodinného prostředí, kde dochází k náročným situacím (problémovému chování). Vysvětlete možné příčiny takového chování a popište jak byste postupovali (intervenovali) z pozice sociálního pedagoga/pedagožky.</p>
	KP, K, J	<p>Trauma respektující přístup, autonomic nervous system, G. Maté</p>
15.	T	<p>Konkrétní techniky a přístupy využitelné v komunikačně a výchovně náročných situacích</p>
	TAU	<p>Vyberte si jednu z technik efektivní komunikace nebo výchovných přístupů a podrobně popište teoretický rámec, východiska a pravidla vámi vybraného přístupu. Nenásilná komunikace, poradní kruh, sociálně-emoční učení (SEL), behaviorální přístupy (PBIS), restorativní praxe, aj.</p>
	PU	<p>Vyberte reálnou nebo vymyslete simulovanou situaci, kde dochází ke komunikaci s osobou se sociálním nebo jiným znevýhodněním. Situace může být z vašeho vlastního života, pracovního prostředí, nebo ze simulované role-play aktivity. Popište tuto situaci podrobně, včetně kontextu účastníků a problémů nebo konfliktů, které vznikly. Představte konkrétní komunikační</p>

		strategie, které zvolíte v této situaci (analyzujte tuto situaci v kontextu konkrétního komunikačního přístupu, identifikujte klíčové momenty komunikace).
	KP, K, J	Empatická komunikace, empatické naslouchání, potřeby a pocity, C. Rogers, M. Rosenberg
16.	T	Analýza a diagnostika sociálních problémů
	TAU	Analyzujte a diagnostikujte sociální problémy cílových skupin. Popište metodologii a postupy použité při analýze těchto problémů. Navrhněte možná řešení sociálních problémů identifikovaných u cílových skupin. Vysvětlete teoretické základy a praktické aplikace těchto řešení.
	PU	Popište příklad, ve kterém jste navrhli a implementovali řešení sociálních problémů u konkrétní cílové skupiny.
	KP, K, J	Sociální problém, diagnostika, sociální změna

E		Připravovat, uvádět a evaluovat rozvojově vzdělávací aktivity (kurzy, projekty, tábory) ve formálních i neformálních systémech vzdělávání pro různé cílové skupiny.
17.	T	Volný čas, volnočasová kompetence (leisure literacy)
	TAU	Identifikujte faktory, které ovlivňují růst subjektivního významu volného času pro lidi v různých životních situacích. Vysvětlete smysl naslouchání a vnímání a jeho souvislost s antickým pojmem scholé.
	PU	Připravte si argumentaci, kterou odůvodníte dospělým význam pravidelného dne pracovního klidu. Popište aktivitu, kterou můžete učit děti soustředit se delší dobu na jeden objekt, a tak se učit vnímat.
	KP, K, J	Volný čas (moderní pojem), Opaschowski, Scholé, paideia, R. Palouš, J. Pieper
18.	T	Gerontagogika ve vztahu ke stárnoucí společnosti a významu volného času
	TAU	Vyberte a vysvětlete tři aktuální teorie stáří a stárnutí (i psychologické), vztáhněte jejich podstatu k trendům fenoménu stáří v dnešní západní společnosti. Vysvětlete podstatu aktivizace seniorů a její přesah do různých sfér společnosti, včetně mezigeneračního soužití.
	PU	Na základě teoretických poznatků prezentujte aktivizační program pro jednotlivce a skupiny seniorů, který jste zpracovali nebo realizovali v praxi v rámci praktické části předmětu. Objasněte principy aktivizačních programů pro seniory (trendy, potřeby, teorie).
	KP, K, J	Teorie sociální směny, teorie selektivní optimalizace s kompenzací, senioři jako aktéři (P. B. Baltes, V. L. Bengtson, E. O. Burgess), formy vzdělávání, ageismus

F		Poskytovat zpětnou vazbu a facilitovat intervizi, koncipovat strategické cíle včetně metod jejich dosahování, aktivně vést tým.
19.	T	Vedení a řízení lidí
	TAU	V kontextu stylů řízení (i teorie moci) popište efektivní a neefektivní přístupy vedení lidí.
	PU	V návaznosti na svou praxi doložte reálné příklady efektivního leadershipu. Uveďte příklady vlastního rozvoje osobnosti ve vztahu k vedení lidí (osobní i profesní úroveň).
	KP, K, J	Teorie vedení, teorie moci, styly řízení, situační vedení, zákonitosti leadershipu a

		managementshipu, win-win strategie
20.	T	Leader jako osobnost
	TAU	Vysvětlete možné typy vedení lidí a doložte je vhodnými teoriemi leadershipu
	PU	Vyberte si jednu z psychologických teorií osobnosti a na ní vysvětlete, jak se promítá do typologie vedení lidí.
	KP, K, J	Osobnostní typologie, efektivní timemanagement, teorie potřeb, teorie motivací

G	Designovat a realizovat výzkumná šetření (kvantitativní i kvalitativní) s cílem porozumět sociálně pedagogickým jevům a fenoménům sociální reality (volného času, strukturální nerovnosti apod.).	
21.	T	Teorie a metodologie výzkumu
	TAU	Vysvětlete teoretické základy a metodologické přístupy ke kvantitativnímu a kvalitativnímu výzkumu. Uvedte konkrétní teorie (např. teorie strukturální nerovnosti od Bourdieu).
	PU	Popište, jak jste ve výzkumných projektech aplikovali konkrétní teorie a metodologické přístupy. Doložte příklady aplikace teorie v praxi a uvedte metody sběru a analýzy dat.
	KP, K, J	Dle zvolené teorie, teorie strukturálních nerovností; metodologie
22.	T	Ukotvení výzkumného problému v kontextu filozofie metodologických přístupů
	TAU	Vysvětlete filozofickou podstatu zvoleného výzkumného přístupu. Definujte základní principy výzkumných analýz (evaluační, deskriptivní, explanační, predikativní, kritická, emancipační/participativní).
	PU	Polemizujte o přínosu zvolené perspektivy poznání na příkladech žité reality sociálních skupin (pro koho je výhodná, čemu slouží apod.). Utvořte SWOT analýzu, vysvětlete základní techniky kritického myšlení.
	KP, K, J	

H	Orientovat se v základních kvalitativních a kvantitativních metodách sběru a analýzy dat, formulovat výzkumné otázky, interpretovat získaná data v kontextu zvoleného výzkumného designu. Realizovat evaluační výzkumná a screeningová šetření.	
23.	T	Kvantitativní výzkumná šetření
	TAU	Vysvětlete smysl kvantitativního výzkumu a jeho metodologii (např. formulace hypotéz, výběr vzorku, statistické analýzy). Popište teorie, které podporují kvantitativní přístup ve výzkumu (např. pozitivismus).
	PU	Doložte přípravu a realizaci kvantitativního výzkumného šetření zaměřeného na sociálně pedagogické jevy, například strukturální nerovnosti ve vzdělávání. Popište metody, které jste použili, a interpretujte získaná data
	KP, K, J	Kvantitativní výzkum, hypotézy, testování hypotéz, operacionalizace, výběr vzorku, statistické analýzy, korelace, směrodatná odchylka, rozptyl, hladina významnosti, faktorová analýza, shluková analýza
24.	T	Kvalitativní výzkumná šetření
	TAU	Popište význam kvalitativního výzkumu a jeho metodologii (např. sběr dat pomocí rozhovorů, analýza narativů). Uvedte teorie, které podporují kvalitativní přístup ve výzkumu (např. fenomenologie, etnografie).
	PU	Doložte přípravu a realizaci kvalitativního výzkumného šetření zaměřeného na fenomény sociální reality, například zkoumání volného času mládeže. Popište, jak jste sbírali a analyzovali data a jaké závěry jste vyvodili.

	KP, K, J	Kvalitativní výzkum, rozhovory, analýza narativů, fenomenologie, etnografie, diskurzivní přístupy, situační analýza apod.
--	----------	---

25.	T	Možnosti a meze měření v pedagogice a psychologii. Jak neměřit člověka?
	TAU	Definujte limity nástrojů v pedagogické a psychologické diagnostice. Vysvětlete problematiku měření, kvantifikace a diagnostiky v sociálních vědách.
	PU	Na vybraném portfoliovém úkolu nebo z vlastní praxe ukažte kritickou práci s diagnostickými metodami. Popište, jakými charakteristikami se vyznačuje dobrá diagnostická metoda? Jaké metody ne/mohu používat v práci sociálního pedagoga? Analyzujte problematiku a dopady online diagnostiky, neodborné diagnostiky, sebediagnostiky a vysvětlete na konkrétních příkladech chyby v měření a diagnostice v psychologii.
	KP, K, J	Měření v psychologii – jak kvantifikovat psychologické a pedagogické fenomény, Typy měření. Měření přímé a nepřímé. Chyby a zkreslení v měření a diagnostickém procesu. Statistický a idiografický přístup. Standardizace metody. Dotazník. Testové a klinické metody (princip, vlastnosti testových metod, rozdíl). Meze diagnostických metod.

I		Orientovat se v moderních sociálně vědních teoriích a v oblasti adekvátních českých i zahraničních informačních zdrojů v transoborové perspektivě, kriticky s nimi pracovat.
26.	T	Orientace v moderních sociálně vědních teoriích
	TAU	Popište, jak podle Bergera s Luckmannem vzniká sociální realita. Co to znamená, že je realita sociálně konstruovaná? A co myslí autoři tím, že je proces konstrukce sociální reality dialektickým procesem? Vysvětlete, proč bývají Berger s Luckmannem řazeni do proudu sociologického směru sociálního konstruktivismu, a daný směr popište. Které další autory bychom do něj mohli zařadit? V jakých oblastech jste se se sociálním konstruktivismem setkali?
	PU	Zamyslete se nad tím, jakou roli hrajete v procesu konstrukce sociální reality vy a pokuste se to vysvětlit na několika příkladech z vaší každodenní reality. Jak vaší roli v konstrukci sociální reality ovlivňuje např. vaše role studenta sociální pedagogiky? Jak se na konstrukci sociální reality podílíte v rámci rodiny, lokality, ve které žijete, v rámci občana vašeho národního státu, ve své případné profesi či praxi v oblasti sociální pedagogiky? K ukázce vaší role jako sociálního aktéra si můžete vybrat i jiný, vám blízký příklad z praxe. Zamyslete se přitom nejen nad vaší rolí sociálního aktéra, ale i nad vlivem a pozicí sociálních struktur v dané oblasti/situace.
	KP, K, J	P. Berger a T. Luckmann, sociální konstrukce reality, procesy externalizace, objektivace a internalizace, legitimizace, socializace, sociální aktér a sociální struktury, sociální konstruktivismus
27.	T	Kritická reflexe ukotvení bádání v sociální pedagogice v perspektivě interdisciplinárního přesahu sociálních teorií
	TAU	Definujte sociálně pedagogické pojetí na příkladech žité reality a na pozadí preferovaných epistém.
	PU	Analyzujte mocenské zdroje a sociální struktury (dispositivy).
	KP, K, J	
28.	T	Moc, pozice, privilegium
	TAU	Identifikujte a popište, jak moc, pozice, privilegium a jiné socio-strukturální faktory ovlivňují životy na lokální a globální úrovni.

	PU	Na příkladu vybrané sociální skupiny ilustруйте mocenské pozice a hierarchii. Kriticky analyzujte vlastní kulturní normy a předsudky a popište, jak tyto ovlivňují váš pohled na svět. Svoji reflexi vztáhněte k etickým dilematům v sociální pedagogice, které mohou plynout z odlišných mocenských rolí (příklad klient-pracovník).
	KP, K, J	Moc, pozice, privilegium, socio-strukturální faktory, předsudky, kulturní normy
29.	T	Historický, společenský a vědecký kontext andragogiky
	TAU	Popište klíčové pojmy andragogiky a speciální andragogiky v historickém, společenském a vědeckém kontextu.
	PU	Doložte na vhodném příkladu z portfolia
	KP, K, J	Andragogika, speciální andragogika, historický kontext, společenský kontext, vědecký kontext

J	Přijímat morální závazky plynoucí z charakteru pomáhajících profesí	
30.	T	Etická dilemata v práci sociálního pedagoga/žky. Morální závazky plynoucí z charakteru pomáhajících profesí.
	TAU	Identifikujte a popište, jaká může být mocenská hierarchie ve vztahu klient – pracovník v kontextu sociální pedagogiky. Jaká etická dilemata může sociální pedagog ve své profesní praxi řešit a jak k nim přistupovat v kontextu podpory participace a emancipace klientů.
	PU	Představte a popište situaci, která nastiňuje nějaké etické dilema v práci sociálního pedagoga/pedagožky (ať už z vlastní praxe nebo jen hypoteticky). Vysvětlete, jak lze danou situaci řešit, jak k jejímu řešení mohou přispívat přístupy efektivní komunikace.
	KP, K, J	Kritická pedagogika, etický kodex, pedagogika utlačovaných, P. Freire
31.	T	Etika a respekt ke klientovi v pedagogicko-psychologické diagnostice
	TAU	Definujte limity nástrojů v pedagogické a psychologické diagnostice. Vysvětlete, co je etika v diagnostikování z různých pohledů: metody, klienta a přístupu. Vysvětlete vývoj a změny psychodiagnostických metod v 21. století. v kontextu změn v paradigmatu přístupu ke klientovi a jeho prostředí.
	PU	Na vybraném portfoliovém úkolu ukažte kritickou práci s diagnostickými metodami z pohledu etiky a práce s klienty z různých prostředí, ukažte na konkrétních příkladech metod, své práce s klienty a své osobní zkušenosti, jak může nesprávná, nezacílená, nekritický nebo neetická diagnostika poškodit klienta i proces vzdělávání.
	KP, K, J	Možnosti a meze diagnostických metod. Podvody a selhání v diagnostice, legislativa a pravidla v ČR a ve světě. Labelling. Etika v diagnostické práci s klientem. Diagnostika schopností a inteligence v moderním a postmoderním světě, culture fair testy. Nehodnotící přístup v moderní diagnostice, Feuerstein, konstruktivismus, dynamická diagnostika.

K	Koncipovat odborný text, vést odbornou diskusi v sociálně pedagogické oblasti a výchovy ve volném čase v českém a anglickém jazyce, rozvíjet spolupráci s institucemi (včetně zahraničních).	
32.	T	Odborná diskuse opřená o znalost relevantních zdrojů
	TAU	Zvolte si jeden ze současných fenoménů (sociálních problémů) z oblasti sociální pedagogiky, volného času, psychologie, sociologie apod. Začleňte ho do kontextu současné společnosti, vysvětlete prostřednictvím vhodné teorie a reflektujte minimálně z dvou perspektiv (např. pedagogické a psychologické,

		sociologické a filozofické apod.). Ve své argumentaci se opírejte o reálné relevantní studie, data, fakta. Diskutujte o daném fenoménu v mezinárodní perspektivě.
	PU	Na základě svého portfolia a zkušeností z praxe, navrhnete možnosti pedagogické intervence, podpory, která reflektuje popisovaný fenomén.
	KP, K, J	Dle zvoleného fenoménu, teorie
33.	T	Hranice intervence při práci s klientem
	TAU	Popište specifické kompetence, které by měly mít odborníci v pomáhajících profesích, dle jejich zaměření. Tak abyste dokázali odlišit např. supervizi, psychoterapii, koučování, poradenství, mentoring, OSR atd.
	PU	V návaznosti na svoji praxi deklarujte reálné příklady toho, kde jste narazili na hranice, kde začíná terapeutická intervence a kdy se jedná o profesní, osobnostní nebo sociální rozvoj.
	KP, K, J	Normalita, klasifikace abnormality, kontrakt, příčina, příznak, resilience, OSR, metody psychoterapie
34.	T	Interkulturní komunikace
	TAU	Na základě syntézy teorií interkulturní komunikace demonstруйте aktuální poznatky v této oblasti.
	PU	Vyberte si komunikační situaci a tu analyzujte z hlediska zásad interkulturní komunikace. Uvedte, jak mohou různé komunikační styly ovlivnit učení.
	KP, K, J	Reflexe vlastních kulturních předpokladů, diverzita, kritické myšlení

Doporučená literatura

Při přípravě na diskusi k jednotlivým okruhům vycházejte z doporučené literatury dílčích sylabů předmětů, které jste absolvovali během studia, případně konzultujte s dotyčným vyučujícím/vyučující v rámci výuky. Doporučujeme se opírat o seznam vlastní četby, který může být součástí portfolia. Příprava na SZZ každého z vás je vždy unikátní, odráží vaše odborné zájmy a profesní zaměření.

Verze: 15. 8. 2024